

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.391.2024

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją, nr 3900 Pani Posel Agnieszki Marii Kłopotek w sprawie finansowania programu "Maluch+" w latach 2022-2029, przekazuję poniższe wyjaśnienia.

Według danych z Rejestru Żłobków na dzień 31.05.2024r. w Polsce funkcjonuje 8 112 instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (4774 żłobków, 937 klubów dziecięcych oraz 2401 dziennych opiekunów), oferujących łącznie 236 297 miejsc opieki (202826 w żłobkach, 18 776 w klubach dziecięcych i 14695 u dziennych opiekunów). 81 % stanowią instytucje prywatne (6 583 z 8 112), oferujące łącznie 64% (150 206 z 236 297) wszystkich miejsc opieki. Ogólnopolski wskaźnik użłobkowania wynosi, uwzględniając dane o nianiach, 36%. Liczba gmin, w których nie funkcjonuje żadna instytucjonalna forma opieki nad małymi dziećmi wynosi 1047 (42% gmin ogółem).

Program Aktywny Maluch 2022-2029 (pierwotnie wprowadzony jako Maluch+) ogłoszono na początku 2023 roku jako finansowany ze środków „Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (FERS)”, z „Krajowego Planu Odbudowy i Odporności (KPO)” oraz budżetu państwa. Gdy rząd przejęła Koalicja 15 października, poziom zawieraniu umów z ostatecznymi odbiorcami wsparcia tzw. OOW był dalece niezadowolający - zawarto 994 umowy, w tym 589 z gminami i 405 z innymi podmiotami (co stanowiło jedynie 43% wszystkich umów). Wówczas zakontraktowano liczbę miejsc 31 628 (20 737 z KPO i 10 891 z FERS), a liczba miejsc wpisanych do rejestru wyniosła w przypadku żłobków i klubów wynosiła 116 z FERS. Wiele podmiotów wycofało się z deklaracji chęci tworzenia nowych miejsc ze względu na mało atrakcyjne warunki.

W związku z kondycją stanu realizacji programu Aktywny Maluch 2022-2029 wszczęto działania naprawcze, mające na celu zwiększenie liczby miejsc opieki nad małymi dziećmi. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przeprowadziło konsultacje z urzędami wojewódzkim, które są kluczowymi partnerami we wdrażaniu programu oraz z gminami i związkami samorządowymi. W ich wyniku została przygotowana zmiana programu Aktywny Maluch 2022-2029, mająca na celu podniesienie jego skuteczności i uprzystępnienie zasad uczestnictwa. Zwiększono też dofinansowanie w ramach Krajowego Planu Odbudowy, które zwiększa alokację środków przyznawanych na tworzenie miejsc opieki dla gmin w przeliczeniu na jedno miejsce opieki o ponad 21 tys. zł do, w sumie, 57 528 zł (bez VAT) na jedno miejsce opieki.

Obecnie, po pozytywnie zakończonej rewizji KPO, budżet Programu wynosi blisko 6,5 mld zł. Gminy, którym środki przyznano w ramach rozstrzygnięć naborów ogłaszanych od 19 stycznia 2023 r. w oparciu o kwotę dofinansowania wynoszącą 35 862 zł bez VAT, mogą wnioskować o ich zwiększenie. Wstrzymany 1 marca 2024 r. nabór ruszył ponownie

25 kwietnia 2024 r. w oparciu o nowe zapisy programu pod szyldem Aktywnego Malucha 2022-2029. Zmianie uległy następujące zasady:

- wnioskodawca w ciągu 3 miesięcy od ogłoszenia wyników danej tury musi dostarczyć do Wojewody dokumenty niezbędne do podpisania umowy. Jeśli tego nie zrobi, Wojewoda może zrezygnować z jej zawarcia;
- w przypadku nieosiągnięcia wskaźnika obsadzenia miejsc opieki na wymaganym minimalnym poziomie 80%, wojewoda otrzymał możliwość odstąpienia od dochodzenia zwrotu środków na tworzenie miejsc w przypadku środków z KPO, jeśli podmiot udowodni, że nieosiągnięcie wymaganego obsadzenia było spowodowane obiektywnymi okolicznościami;
- dofinansowanie do funkcjonowania na utworzone w ramach Programu miejsca opieki, nieobsadzone powyżej minimalnego wymaganego progu 80%, będzie przyznane, jeśli w przypadku tych nieobsadzonych miejsc tworzący je podmiot zapewni dostępność usługi;
- dla podmiotów niepublicznych skrócono do 2 lat okres trwałości i obniżono wskaźniki obsadzenia miejsc w okresie trwałości z 80% na 60%. Jeśli dany podmiot nie osiągnie 60% wskaźnika, ale wykaże gotowość do udostępnienia miejsc, nie będzie musiał zwracać środków.

Wnioskowanie o przystąpienie do „Aktywnego Malucha” możliwe będzie do 2025 r., do wyczerpania środków lub osiągnięcia wskaźników określonych w programie. Docelowo utworzonych ma zostać 102 tys. miejsc, z czego 47,5 tys. sfinansowane zostanie ze środków KPO, a 55 tys. z FERS.

12 czerwca 2024 r. w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszona została ustawa z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858), będąca elementem kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do lat 3. Program „Aktywny rodzic” stanowi realizację zapowiedzi wskazanej w expose Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska. Ustawa wprowadza do polskiego systemu prawnego 3 nowe świadczenia:

- świadczenie „aktywni rodzice w pracy”;
- świadczenie „aktywnie w żłobku”;
- świadczenie „aktywnie w domu”.

Świadczenie „aktywni rodzice w pracy” kierowane jest do aktywnych zawodowo rodziców dzieci w wieku od 12 do 35 miesiąca życia. Ustawa definiuje aktywność zawodową, której poziom i rodzaj będzie uprawniał do otrzymywania świadczenia. Świadczenie będzie przysługiwać w wysokości 1500 zł miesięcznie przez okres 24 miesięcy. W przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, kwota świadczenia będzie przysługiwała rodzicom w podwyższonej wysokości 1900 zł miesięcznie.

Z kolei „aktywnie w żłobku” zastąpi obecnie funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie do opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, które przysługuje w wysokości do 400 zł miesięcznie i jest uregulowane w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3. Świadczenie to kierowane jest do rodziców dzieci uczęszczających do żłobka, klubu dziecięcego albo dziennego opiekuna i będzie przysługiwać w wysokości do 1500 zł miesięcznie na dziecko lub do 1900 zł

miesięcznie na dziecko niepełnosprawne z zastrzeżeniem, że nie może ono przewyższać opłaty, jaką rodzic ponosi za pobyt dziecka w instytucji opieki (do opłaty tej nie wlicza się opłaty za wyżywienie). Podobnie jak w przypadku dofinansowania do opłaty za pobyt dziecka w instytucji opieki, świadczenie wniosek o „aktywnie w żłobku” będzie składał rodzic, zaś miesięczne świadczenie będzie przekazywane bezpośrednio podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki na wskazany przezeń rachunek bankowy, z przeznaczeniem na obniżenie opłat ponoszonych przez rodziców dziecka. Wraz z wprowadzeniem świadczenia „aktywnie w żłobku” uchylone zostaną dotychczas obowiązujące przepisy ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3, dotyczące dofinansowania do opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Rodzic będzie mógł jednak zachować prawo do wcześniej przyznanego dofinansowania w tej formie na zasadzie ochrony praw nabytych, z możliwością przejścia na nowe świadczenia, w szczególności zdecydowanie bardziej korzystne „aktywnie w żłobku”.

Trzecim filarem programu „Aktywny rodzic” będzie świadczenie „aktywnie w domu” które zastąpi dotychczas funkcjonujący i mniej korzystny rodzinny kapitał opiekuńczy. „Aktywnie w domu” będzie przysługiwało na każde dziecko w rodzinie w wieku od 12 do 35 miesiąca życia i będzie wypłacane w wysokości 500 zł miesięcznie przez 24 miesiące. Jest to wsparcie kierowane do tych rodziców małych dzieci, którzy nie będą uprawnieni lub z własnej woli nie zdecydują się na skorzystanie ze świadczeń „aktywni rodzice w pracy” lub „aktywnie w żłobku”. Wprowadzenie świadczenia „aktywnie w domu” będzie wiązało się z uchynieniem dotychczas obowiązującej ustawy o rodzinnym kapitale opiekuńczym, przy jednoczesnym zachowaniu praw nabytych, tj. zagwarantowaniu rodzicowi prawa do zachowania wcześniej przyznanego rodzinnego kapitału opiekuńczego, z możliwością przejścia przez niego na nowe świadczenia.

Jednocześnie ustawa przewiduje, że wybór jednego z trzech powyższych świadczeń zależny będzie od decyzji rodzica przy założeniu, że na to samo dziecko, za dany miesiąc, może być wypłacone tylko jedno ze świadczeń. Rodzic będzie miał także możliwość wielokrotnej zmiany świadczeń, tj. rezygnacji z jednej formy wsparcia i przejścia na inną.

Wnioski o nowe świadczenia będzie można składać od 1 października 2024 r. Podobnie jak w przypadku świadczenia wychowawczego, świadczenia dobry start, rodzinnego kapitału opiekuńczego i dofinansowania opłaty żłobkowej, wnioski o świadczenia „aktywny rodzic” będzie przyjmował i wypłacał Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ponadto, ustawa o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka „Aktywny rodzic”, wprowadza regulacje pozwalające na realizację dodatkowych programów związanych z rozwojem opieki wczesnodziecięcej, w tym szerokich programów szkoleniowych służących wzrostowi jakości opieki żłobkowej w całej Polsce.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/